

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 10.10.2007
KOM(2007) 574 wersja ostateczna

**KOMUNIKAT KOMISJI EUROPEJSKIEJ DO RADY, PARLAMENTU
EUROPEJSKIEGO, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-
SPOŁECZNEGO ORAZ KOMITETU REGIONÓW**

Wnioski z konsultacji w sprawie europejskiej polityki morskiej

{KOM(2007) 575 wersja ostateczna}

{SEK(2007) 1278}

{SEK(2007) 1279}

{SEK(2007) 1280}

{SEK(2007) 1283}

**KOMUNIKAT KOMISJI EUROPEJSKIEJ DO RADY, PARLAMENTU
EUROPEJSKIEGO, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-
SPOŁECZNEGO ORAZ KOMITETU REGIONÓW**

Wnioski z konsultacji w sprawie europejskiej polityki morskiej

1. WPROWADZENIE

Jednoroczne konsultacje w sprawie polityki morskiej UE rozpoczęto dnia 7 czerwca 2006 r. przyjęciem Zielonej Księgi na temat Polityki Morskiej.

Niniejszy dokument streszcza proces konsultacji. Reakcja była bezprecedensowa. Wyjątkowe są zarówno zakres, jak i dogłębność uczestnictwa w procesie konsultacji. Oprócz uwag ze strony wszystkich instytucji europejskich, swoje uwagi na temat Zielonej Księgi przekazało bezpośrednio do Komisji kilka krajowych parlamentów i niektóre parlamenty regionalne. Wśród zainteresowanych stron i obywateli, którzy przekazali uwagi, odnotowaliśmy rządy krajów trzecich, indywidualnych obywateli, przedstawicieli nauki i środowisk akademickich, indywidualne przedsiębiorstwa, organizacje pozarządowe oraz przedstawicieli biznesu. Szczegółowe uwagi przekazała bardzo pokaźna liczba sieci i organizacji zajmujących się projektami związanymi z obszarami przybrzeżnymi i morskimi; swoje uwagi przekazały również miasta i regiony przybrzeżne zainteresowane konkretnymi sprawami, na przykład turystyką.

Odebrano ponad 490 pisemnych opinii i zorganizowano ponad 230 spotkań, w ramach których omawiano politykę morską z zainteresowanymi stronami.

Szczegółowe informacje na temat uwag, w tym szczegółowe odnośniki, znajdują się w następujących źródłach:

- Szczegółowe sprawozdanie dotyczące procesu konsultacji, które zostanie udostępnione na stronie internetowej dotyczącej gospodarki morskiej: (<http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/>);
- Treść samych opinii znajduje się na stronie internetowej dotyczącej gospodarki morskiej: (http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/post_green_en.html).

2. TEMATY PROCESU KONSULTACJI

2.1. Zintegrowana polityka morska: poszukiwanie wartości dodanej

Zainteresowane strony opowiadają się za zintegrowanym podejściem do polityki morskiej w Unii Europejskiej, ponieważ taka polityka łączy potrzeby i problemy powiązanych ze sobą sektorów, które są obecnie objęte działaniami w ramach oddzielnych polityk. To może prowadzić do sprzecznych ze sobą działań lub do powstawania obaw, że opinii zainteresowanych stron z jednego obszaru nie bierze się pod uwagę w ramach innego obszaru. Jako szczególnie wyraźny tego przykład sektor portowy wskazuje wpływ działań w zakresie ochrony środowiska na rozbudowę portów. Większość zainteresowanych stron oczekuje, że silniejsza integracja polityk będzie miała korzystne dla nich skutki.

Zbliżanie ku sobie różnych podmiotów i zainteresowanych stron jest kolejnym argumentem przemawiającym za holistycznym podejściem. Zainteresowane strony wskazują na konkretne przykłady oddolnej integracji.

Władze regionalne opisują istniejącą współpracę. Z zadowoleniem przyjmują możliwości większej ilości kontaktów i współpracy między poziomami regionalnym, krajowym i wspólnotowym. Domagają się zwracania większej uwagi na interesy regionów.

Proces konsultacji potwierdza, że istnieje potrzeba rozwijania związków między osobami zamieszkującymi i pracującymi na co dzień w bliskim kontakcie z morzem, do których należą marynarze i rybacy, a innymi powiązanymi sektorami działalności gospodarczej. Konsultacje potwierdzają istnienie możliwości wypracowania wspólnej odpowiedzialności za zrównoważony rozwój. Przykładem może tu być działalność rybaków, których odwieczny kontakt z morzem można rozszerzyć i przededefiniować poprzez przybliżenie im innych rodzajów działalności, na przykład turystyki lub ochrony środowiska.

W niektórych obszarach zainteresowane strony zwracają uwagę na gospodarcze zalety integracji. Narzędzia zintegrowanego gromadzenia i wykorzystania danych mogą zapewniać rzeczywistą wartość dodaną. Podmioty gospodarcze wskazują na potrzebę integracji systemów i standardów w obszarze monitorowania i nadzoru morskiego. Badacze podkreślają ekonomiczne korzyści wspólnego wykorzystania kosztownych obiektów w swojej pracy.

Pomimo że niewielu jest krytyków podejścia zintegrowanego, to są osoby, które wprowadzają rozróżnienie między podejściem a instrumentami. Apelują one, aby rozwój zintegrowanego podejścia nie prowadził do tego, aby UE ponownie wprowadzała (nadmierne) regulacje lub nadmierną centralizację działań. Znaczna liczba osób nie chce, aby zintegrowana polityka wprowadzała zmiany do obecnych kompetencji.

2.2. Kto czym się zajmuje: pomocniczość oznacza odpowiedzialność

Zielona Księga na temat Polityki Morskiej wskazuje na pomocniczość jako jedną z fundamentalnych zasad zintegrowanego podejścia. Zasada ta wymaga, aby decyzje i działania były podejmowane jak najbliżej osób i obszarów, których dotyczą, oraz aby przy podejmowaniu decyzji wykorzystywano istniejącą wiedzę specjalistyczną.

Reakcja na Zieloną Księgę potwierdza pogląd Komisji, że europejska polityka morska musi się opierać na istniejącym podziale kompetencji w ramach UE. Rolę Unii Europejskiej postrzega się bardziej jako udzielanie wsparcia niż zajmowanie się integracją jako taką.

Dobrym przykładem jest tutaj dyskusja na temat planowania przestrzennego – wiele zainteresowanych stron ze wszystkich sektorów na ogół potwierdza użyteczność takiego planowania. Większość z nich dowodzi jednak, że planowanie przestrzenne leży w kompetencjach państw członkowskich, choć wskazują one również na potrzebę transgranicznej ciągłości oraz rozpowszechniania dobrych praktyk.

Innym przykładem jest dyskusja na temat działań rządów na wodach przybrzeżnych: poparcie dla pomysłu stworzenia europejskiej straży przybrzeżnej jest niewielkie, jednak istnieje zainteresowanie współpracą między właściwymi organami państw członkowskich w celu osiągnięcia podobnych celów bez zmiany kompetencji.

Duży nacisk położono na konieczność lepszego wdrażania istniejących polityk i ram prawnych oraz ich wzajemnego oddziaływania w bardziej spójny sposób. Należy tu uwzględnić większy nacisk na ocenę oddziaływania. Ponadto wyrażono poparcie dla szczegółowych inicjatyw regulacyjnych mających na celu uzupełnienie luk w prawodawstwie UE.

Proces konsultacji uwydatnia złożoność europejskich działań związanych z morzem. Złożoność ta wymaga zarówno holistycznego ujęcia, jak i dopasowania rozwiązań tak, by uwzględniały one regionalną specyfikę, potrzeby konkretnych zainteresowanych stron oraz ich kompetencje.

Polityka morska dotyczy bezpośrednio regionów przybrzeżnych. Powszechne uczestnictwo organów administracji lokalnej i regionalnej wskazuje na ich entuzjastyczną chęć uczenia się od innych, dzielenia się doświadczeniami i przekazywania pomysłów.

Przemysł domaga się mniej regulacji, a więcej samoregulacji. Sugeruje, że samoregulacja nie wszędzie będzie optymalnym rozwiązaniem, ale uważa, że pozytywne skutki nagradzania dobrych wyników i wymiany dobrych praktyk mogą wspomagać wdrażanie istniejących zasad i przygotować grunt pod ulepszenie standardów, na które większość zainteresowanych osób będzie mogła się zgodzić w momencie, gdy ulepszenia te zostaną zaproponowane.

Proces konsultacji uwydatnia znaczenie wdrażania i egzekwowania przepisów. Uczestnictwo i poczucie wspólnej odpowiedzialności mogą sprzyjać realizacji i egzekwowaniu przepisów – wniosek jest taki, że zarówno pomocniczość, jak i zaangażowanie zainteresowanych podmiotów będą odgrywać zasadniczą rolę w przyszłych inicjatywach w ramach europejskiej polityki morskiej.

Debata ukazała, jak rozkłada się zaangażowanie zainteresowanych stron w poszczególne części całej układanki morskiej. Europejska polityka morska powinna mieć na celu dopasowanie wszystkich części, jednak nie powinna dążyć do zmiany struktury każdej części.

Podsumowując, debata na temat kompetencji potwierdza główną ocenę przedstawioną w Zielonej Księdze, wskazując na zaangażowanie wszystkich zainteresowanych podmiotów w swoją dziedzinę "morskiej Europy". Europejska polityka morska osiągnie sukces jedynie wówczas, gdy wykorzysta to zaangażowanie – zapewniając, że każda zainteresowana strona weźmie na siebie proporcjonalną część odpowiedzialności i poczuje się zaangażowana w ten proces.

2.3. Planeta-ocean: globalne problemy i zadania

W czasie procesu konsultacji oczywistym stało się to, że działania morskie, takie jak przewozy morskie czy rybołówstwo, mają charakter globalny. Niektórzy uczestnicy debaty stwierdzili, że UE powinna promować działania mające na celu ochronę globalnych ekosystemów, w tym ekosystemów na pełnym morzu.

Większość zainteresowanych stron jest zgodna co do tego, że potrzebne są wielostronne zasady i standardy oraz metody ich wdrażania i egzekwowania. Różnica opinii dotyczy sposobów osiągnięcia tego celu; niektórzy obstają przy opracowywaniu standardów jedynie w kontekście wielostronnym, sprzeciwiając się wcześniejszemu opracowaniu standardów przez UE. Jednak znaczna część zainteresowanych stron uważa, że UE odgrywa istotną rolę polegającą na przewodzeniu poprzez dawanie przykładu.

Istnieje zgoda co do korzyści wynikających z tego, że UE wskazuje dobry przykład. Jednakże zainteresowane strony, których konkurencyjność jest uzależniona od równych warunków konkurencji, sprzeciwiają się działaniom regulacyjnym UE, które wyprzedzają proces stanowienia przepisów w organach międzynarodowych.

Proces konsultacji potwierdza, że nie ma innej drogi oprócz międzynarodowych i wielostronnych relacji w dziedzinie polityki morskiej. Unia Europejska musi współpracować z organizacjami międzynarodowymi i radzić sobie z ustanowionymi przez nie przepisami. Zainteresowane strony zgadzają się na zintegrowane podejście do międzynarodowego aspektu polityki morskiej UE, ale obstają przy omawianiu każdej sprawy indywidualnie. Popierają opieranie się na istniejących instrumentach i metodach oraz opracowywanie odpowiednich rozwiązań służących zwiększaniu wartości dodanej.

Przewodzenie poprzez dawanie przykładu oznacza również odpowiednie postępowanie w dziedzinach, w których przepisy już ustanowiono. Zainteresowane strony jako równie ważną wymieniają potrzebę wzmocnienia wdrażania i egzekwowania przepisów międzynarodowych przez państwa członkowskie UE oraz kraje trzecie. W tym zakresie wniesiono propozycje dotyczące dialogu, wsparcia i rozwoju zdolności skierowane do państw sąsiadujących z UE oraz innych partnerów.

Europejska Polityka Sąsiedztwa była podkreślana w szczególności, ale nie wyłącznie, przez tych, których interesy wiążą się z obszarem Morza Śródziemnego. Wiele zainteresowanych stron potwierdziło stwierdzenie zawarte w Zielonej Księdze dotyczące znaczenia włączenia krajów sąsiadujących do pracy nad zintegrowaną polityką morską.

Proces konsultacji potwierdza zatem wagę wypracowania międzynarodowego wymiaru europejskiej polityki morskiej. Zainteresowane strony chcą uzyskać pewność, że obecny system jest wykorzystywany w jak najpełniejszym zakresie, zanim testowane będą nowe rozwiązania.

2.4. Zrównoważone wykorzystanie zasobów: znaczenie skutecznego zarządzania

W ramach procesu konsultacji potwierdzono wyraźne powiązanie między konkurencyjnością i zrównoważonym rozwojem. Konsultacje wykazały również, że zainteresowane strony zdają sobie sprawę z tego, że powiązanie to musi być pozytywne, jeżeli chcemy zapewnić stałe korzystanie z oceanów i mórz bez obniżania ich wartości dla Europejczyków i ludzkości.

2.4.1. Konkurencyjność

W procesie konsultacji podkreślono, jak bardzo dobrobyt Europy zależy od dostępności bezpiecznych i skutecznych przewozów morskich. Ich wydajność ma zasadnicze znaczenie dla konkurencyjności UE w globalizującym się świecie.

Zainteresowane podmioty zgadzają się, że europejskie przewozy morskie i porty to sektory o dużym potencjale wzrostu i kluczowe elementy strategii lizbońskiej na rzecz uczynienia z Europy najbardziej konkurencyjnego podmiotu w handlu światowym.

Zainteresowane strony zgadzają się również, że międzynarodowe i wewnętrzne działania UE w sektorach morskich oparte są na zapewnieniu wyższej jakości, a nie na niższych cenach.

Sukces sektorów morskich w krajach członkowskich uzależniony jest od ich zdolności do wprowadzania innowacji, czy to w przemyśle okrętowym, sektorze logistyki, sektorze wytwarzania sprzętu czy w sektorze usług pochodnych. Ważne jest to również w innych sektorach morskich, takich jak turystyka, która także przyczynia się do gospodarczego dobrobytu regionów przybrzeżnych.

Komunikację między różnymi sektorami morskimi poprawiono dzięki utworzeniu w całej Unii Europejskiej klastrów morskich, co przyczyniło się do poprawy wyników gospodarki morskiej.

Dotyczy to również ważnego czynnika naukowego i badawczego. Społeczność naukowa w bardzo aktywny sposób opracowywała propozycje lepszego powiązania morskich ośrodków naukowo-badawczych oraz technologii i innowacji.

Technologie przyszłości będą zasadniczymi składowymi bardziej zrównoważonej gospodarki, co dotyczy na przykład energii odnawialnej, w szczególności energii wiatrowej i energii z fal. Wiodące rynki, takie jak rynek biotechnologii morskiej, opierają się na solidnej bazie naukowej.

Wiedza oznacza posiadanie danych. Proces konsultacji ujawnił silne poparcie dla lepszego gromadzenia i wykorzystywania danych (uzyskanych w czasie rzeczywistym i innych rodzajów danych) na temat oceanów i mórz, oraz ich przetwarzania, jak również w zakresie danych społeczno-ekonomicznych i danych statystycznych dotyczących regionów przybrzeżnych i gospodarki morskiej.

Zainteresowane strony potwierdziły, że standardy mają dla nich wielkie znaczenie. Istnieje potrzeba wysokich standardów zapewniających wysoką jakość i, tym samym, konkurencyjność, jak również standardów sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi. Przedstawiciele przemysłu zwracają uwagę, że konkurencyjność na podstawie wysokich standardów będzie funkcjonować jedynie wtedy, gdy wszyscy zainteresowani będą je stosować, co zagwarantuje równe warunki konkurencji. Zwracają również uwagę na to, że podejście dobrowolne może czasami przynieść lepsze rezultaty niż nakazowa regulacja. Wiele zainteresowanych podmiotów zwraca uwagę, że podnoszenie standardów na całym świecie może wymagać pełnienia wiodącej roli ze strony UE. Inni zwracają uwagę, że wprowadzenie niektórych podmiotów gospodarczych są wiarygodne, ale wiele innych jest mniej skrupulatnych i koniecznością pozostaje egzekwowanie i monitorowanie przepisów.

Wskazuje się na niezamierzone skutki regulacji w takich obszarach, jak wykorzystanie tradycyjnych statków do celów turystycznych lub zbędne koszty europejskich przewozów morskich spowodowane faktem, że rejsy statkiem z jednego portu państwa członkowskiego UE do drugiego takiego portu zawsze uznaje się za rejsy międzynarodowe, nawet wtedy, gdy przewożony ładunek zawiera towary rozliczane w ramach rynku wewnętrznego.

Wyższe standardy oznaczają również wyższe standardy w odniesieniu do pracowników. Wiele podmiotów gospodarczych w UE może poszczycić się doskonałymi osiągnięciami w zakresie warunków rekrutacji i pracy, jednak dużo więcej można zrobić, aby poprawić sytuację pracowników w różnych sektorach gospodarki morskiej tak, aby osiągnąć kolejny cel – najlepsza praca dla najlepiej wykwalifikowanych pracowników. Zainteresowane strony wskazują, że wciąż można udoskonalać umiejętności i szkolenia oraz że istnieją możliwości łączenia tradycyjnych kwalifikacji morskich z nowoczesnymi umiejętnościami. Istnieją rozbieżności odnośnie tego, czy wyłączenia dotyczące sektorów morskich w ramach wspólnotowego prawodawstwa socjalnego mają uzasadnienie, a jeżeli tak, to jakie, jednak nikt nie kwestionuje potrzeby stworzenia równych warunków konkurencji w tym sektorze w skali globalnej oraz roli, jaką w tym kontekście może odegrać prawodawstwo UE.

W opinii wielu konkurencyjność europejskich sektorów morskich zależy w znacznej mierze od międzysektorowej mobilności, opartej na szkoleniach i dopasowanych do potrzeb przemysłu kwalifikacjach oraz na możliwości rozwoju atrakcyjnej kariery zawodowej w wielu różnych sektorach.

Niezależność podmiotów gospodarczych wskazuje się jako argument przeciwko publicznemu wsparciu finansowemu działalności gospodarczej. Jednakże zainteresowane strony domagają się zapewnienia właściwych ramowych warunków pracy i dlatego z zadowoleniem przyjmują wsparcie rządu na przykład w zakresie wyższych standardów, które gwarantują utrzymanie równych warunków konkurencji oraz nagradzają dobre praktyki lub działania prowadzone z korzyścią dla społeczeństwa.

2.4.2. *Zrównoważenie*

W zasadzie bezsporna jest potrzeba stworzenia morskich obszarów chronionych – jednak wywiązała się dyskusja na temat ich oznaczenia. Każdy partner tej debaty prosi o większe uwzględnienie swoich argumentów, potwierdzając potrzebę odgórnej koordynacji i planowania, jeżeli chodzi o organizację przestrzeni.

Stan środowiska morskiego budzi poważne obawy. Wymieniane zagrożenia obejmują stopień eksploatacji zasobów żywych poprzez nadmierne połowy oraz zmiany klimatyczne. Relacje między oceanami i klimatem są postrzegane jako zasadnicza część wspólnotowej polityki dotyczącej klimatu.

Rozwój biotechnologii morskiej lub innych zastosowań zasobów genetycznych postrzegany jest jako szansa, wskazując na potrzebę zintegrowanego podejścia łączącego badania, zrównoważony rozwój i międzynarodowe procesy decyzyjne.

Zainteresowane strony zwracają uwagę, że blisko 80 % zanieczyszczeń środowiska morskiego pochodzi z lądu, oraz wzywają do podjęcia działań w tym zakresie. Argument ten jest szczególnie podkreślany przez organizacje zajmujące się Morzem Bałtyckim. Wielu żąda, aby przy planowaniu nowych projektów uwzględniono „dziedziczone” zagrożenia ekologiczne, takie jak istniejące wraki lub pozostałości amunicji wojennej.

Niektórzy zwracają uwagę na znaczenie morskiej strategii tematycznej jako ekologicznego filara europejskiej polityki morskiej. Podkreślano także potrzebę szybkiego przyjęcia proponowanej dyrektywy w sprawie strategii morskiej.

Wspomniano znaczenie powiązań między istniejącymi instrumentami ochrony środowiska i wdrażaniem morskiej strategii tematycznej. Podkreśla się, że dla realizacji wszystkich tych instrumentów zasadnicze znaczenie mają spójność i zgodność. Niektóre zainteresowane strony podkreślają potrzebę wykraczania poza morską strategię tematyczną dla objęcia szerszych celów w zakresie ochrony środowiska; inni natomiast chcieliby, aby skutki działań i prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska we właściwy sposób uwzględniały priorytety gospodarcze.

Działania na bazie ekosystemów i eko-regionów ma zasadnicze znaczenie dla zrównoważonego zarządzania przestrzenią morską i przybrzeżną. Zainteresowane strony wskazują na potrzebę współpracy między regionami przybrzeżnymi i sąsiadującymi z nimi państwami członkowskimi, jak również krajami sąsiednimi. Należy uwzględniać charakterystykę każdego ekosystemu i regionu. Potwierdzono też ważną rolę regionalnych konwencji morskich.

Podmioty gospodarcze zwracają uwagę na ekologiczne korzyści wynikające z przewozów morskich oraz na potencjał związany z większym wykorzystaniem żeglugi śródlądowej i przewozów intermodalnych, porównując je do innych rodzajów transportu. Jednakże zainteresowane strony potwierdziły, że problem stanowią zanieczyszczenia powietrza powodowane przez statki, demontaż statków i powodowane przez statki zanieczyszczenie morza; kwestią sporną były tu proponowane rozwiązania, jednak nie było sporu co do celów. Podmioty gospodarcze preferują rozwiązania na płaszczyźnie międzynarodowej, często milcząco akceptując, że taki wybór może prowadzić do opóźnień lub mniej optymalnych rozwiązań.

Władze regionalne, w szczególności władze odległych obszarów, dobrze wiedzą, że przyszły dobrobyt i zrównoważony rozwój sektorów takich, jak turystyka i rybołówstwo, zarówno w wymiarze przemysłowym, jak i rekreacyjnym, opierają się na istnieniu niezniszczonych pasów przybrzeżnych i zdrowych ekosystemów morskich.

Wiele głosów opowiada się za silniejszą integracją kwestii związanych z ochroną środowiska z rybołówstwem, w połączeniu z silniejszą integracją rybołówstwa z polityką morską. Podkreśla się potrzebę lepszego wykorzystywania informacji naukowych przy wyznaczaniu kwot zasobów rybo przeznaczeniu komercyjnym, wraz z potrzebą zwiększonego zastosowania podejścia ekosystemowego w odniesieniu do rybołówstwa. Zrównoważone zarządzanie rybołówstwem wymaga sprawnego i efektywnego systemu nadzoru, monitorowania i egzekwowania przepisów. Powiązanie badań w zakresie ochrony środowiska z badaniami w zakresie rybołówstwa prawdopodobnie przyniesie lepsze i trwalsze rezultaty. Zainteresowane strony wskazują, że wpływ akwakultury na ogólny ekosystem wymaga lepszego zrozumienia.

Jako ważne zagadnienia podnosi się sprawy dotyczące lepszych szkoleń, warunków pracy i możliwości znalezienia pracy przez rybaków. Zainteresowane strony mówią nam, że bez pozytywnych zmian w tej dziedzinie wypracowanie zrównoważonego podejścia do rybołówstwa nie jest realistyczne – główne międzynarodowe problemy, takie jak nielegalne, nieudokumentowane i nieuregulowane połowy, wiążą się z zatrudnieniem i warunkami pracy równie ściśle, jak z egzekwowaniem przepisów.

Wiele podmiotów wzywa do wypracowania narzędzi do oceny międzysektorowego i środowiskowego wpływu działań gospodarczych, które umożliwią bardziej zrównoważone planowanie i organizację tychże działań. Wiele zainteresowanych stron podkreśla coraz większą podatność na zagrożenia i skutki powiązane ze zmianami klimatycznymi.

2.5. Gospodarka morska: wspólne instrumenty wspólnej polityki

2.5.1. Planowanie przestrzenne

Zainteresowane strony podkreślają potrzebę skoordynowanego gospodarowania i planowania w zakresie konkurujących ze sobą sposobów wykorzystania mórz. Nasilająca się i coraz bardziej interaktywna działalność gospodarcza oraz wzrastająca liczba instrumentów wykorzystywanych w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju oznaczają, że bez narzędzi zintegrowanego planowania i zarządzania dużo trudniej będzie osiągnąć zrównoważony rozwój naszych relacji z oceanami i morzami. Większość zainteresowanych stron zgadza się, że morskie planowanie przestrzenne byłoby dobrym narzędziem do zastosowania w całej UE, ale powinno pozostać w kompetencji państwa członkowskiego.

Poglądy znacznie się różnią, zarówno gdy idzie o koncepcję, jej zakres i powiązania z istniejącymi instrumentami (na przykład zintegrowanym zarządzaniem strefą przybrzeżną i proponowaną dyrektywą w sprawie strategii morskiej). Większość zainteresowanych zgadza się jednak, że podejście ekosystemowe powinno być podstawą planowania i gospodarowania naszymi morzami.

2.5.2. Dane i nadzór

Inicjatywa opracowania Europejskiej Sieci Danych jest na ogół dobrze przyjmowana i przedstawiono wiele propozycji dotyczących praktycznych sposobów i środków realizacji tego zadania.

Jedną z propozycji jest udostępnienie danych w ramach interaktywnego narzędzia, za pomocą którego obywatele Europy mogliby uzyskiwać informacje o wszystkich aspektach europejskich związków z morzem. Ponadto dane dotyczące na przykład lokalizacji miejsc dziedzictwa mogą również ograniczać ryzyko firm deweloperskich, które wiedziałyby, których miejsc unikać lub które wybierać.

Bardziej skuteczny nadzór i monitorowanie ruchu morskiego mogą gwarantować lepsze egzekwowanie przepisów. Tylko bardzo nieliczni kwestionują możliwość zmniejszenia kosztów poprzez normalizację, wzajemne powiązania i komunikację między istniejącymi systemami sektorowymi.

2.5.3. Finansowanie

Proces konsultacji wskazuje na trudności z ustaleniem, która część strukturalnych wydatków UE przyczynia się do realizacji celów polityki morskiej.

Stąd też wywodzi się wniosek podmiotów regionalnych, w tym także Komitetu Regionów, dotyczący stworzenia bardziej szczegółowego i ukierunkowanego podejścia do przekazywania funduszy regionom przybrzeżnym, z zastosowaniem większej przejrzystości oraz poprzez powiązanie istniejących narzędzi finansowych pod egidą Europejskiego Funduszu na rzecz Obszarów Przybrzeżnych.

2.6. Europejczycy i morze: udział i zaangażowanie

Proces konsultacji na temat polityki morskiej UE wzbudził zainteresowanie podmiotów zaangażowanych w sprawy morskie.

Przekazane opinie wymagają dalszych konsultacji i dialogu oraz udostępnienia jeszcze większej ilości informacji wszystkim podmiotom, których polityka morska dotyczy.

Podmioty gospodarcze z zadowoleniem przyjęły zasadę podejścia zintegrowanego, oczekując, że doprowadzi ono do wprowadzenia bardziej przejrzystych i efektywnych zasad procesu decydowania oraz działań regulacyjnych w ramach UE. Umieszczają rozwój zintegrowanej polityki morskiej w kontekście prosperującej gospodarki morskiej oraz rozwijających się działań transportowych i portowych, wzywając do silnych powiązań między sektorami i pochodnymi działaniami w ramach klastrów, w tym na poziomie UE.

Regiony entuzjastycznie popierają podejście zintegrowane. Podkreślają rolę regionów przybrzeżnych jako miejsca prowadzenia gospodarki morskiej oraz to, że stanowią one część środowiska przybrzeżnego i morskiego, a ponadto fakt, że regiony te są uzależnione od zrównoważonej gospodarki przybrzeżnej. Jeszcze więcej osób oczekuje korzyści w wyniku stworzenia powiązania działań na poziomie UE z działaniami mającymi miejsce w terenie, w regionach przybrzeżnych, oraz ze zwiększenia zaangażowania rządów państw członkowskich w ten proces.

Państwa członkowskie przyjmują w pełni zasadę zintegrowanego zarządzania sprawami morskimi. Propozycję dotyczącą zintegrowanej polityki morskiej postrzegają w kontekście swoich planów dotyczących zapewnienia stabilnego i zrównoważonego rozwoju swoich gospodarek morskich i regionów przybrzeżnych. Pragną one, aby nowa polityka morska utrwaliła dobrze funkcjonujące procesy, działając jako katalizator lepszych praktyk.

Instytucje i organy UE udzielały wsparcia w czasie całego procesu i nieustannie dokładają starań, aby przezwyciężyć sektorowe ograniczenia w swych własnych procedurach tak, aby umożliwić skoordynowaną reakcję na Zieloną Księgę. Projekt europejskiej polityki morskiej postrzegają w kontekście globalizacji, zwiększającego się wykorzystania oceanów i mórz, zmian środowiska i klimatu oraz potrzeby pełnego zaangażowania społeczności przybrzeżnych i morskich. Niektóre propozycje złożone przez instytucje unijne wykraczają poza zakres Zielonej Księgi.

Indywidualni obywatele i społeczeństwo obywatelskie wysyłają zróżnicowane komunikaty. Występują pewne obawy, że UE zechce przejmować kompetencje organów narodowych i lokalnych, jednak na ogół reakcje wskazują na społeczną troskę o morski ekosystem naszej planety oraz wyrażają odczucie, że działania rządów przeciwko niszczącym go praktykom są niewystarczające.

Ekologiczne organizacje pozarządowe domagają się działań UE w zakresie planowania przestrzeni morskiej i przybrzeżnej celem zagwarantowania wprowadzenia zarządzania ekosystemowego. Integracja polityk sektorowych jest środkiem zapewnienia integracji celów ekologicznych we wszystkich sektorach. Wszystkie zainteresowane strony podkreślają potrzebę, aby nieprzerwanie uwzględniano ich argumenty, w tym dotyczące dalszego rozwoju i wdrażania europejskiej polityki morskiej.

Uruchomienie konsultacji w zakresie polityki morskiej wzbudziło również zainteresowanie osób, które chcą przekazywać i rozpowszechniać informacje o naszych morzach i oceanach. Wiedza obywateli Europy w zakresie obszarów przybrzeżnych i mórz jest postrzegana jako czynnik wspierający, zarówno w kontekście gospodarek morskich, których sukces zależy od ich atrakcyjności, jak również w kontekście środowiska morskiego, którego ochrona jest uzależniona od świadomości obywateli. Jednakże istnieje powszechny konsensus co do tego, że trzeba poprawić wizerunek sektorów morskich. Nie brakowało pomysłów dotyczących organizacji programów wymiany dobrych praktyk i konferencji, zaangażowania specjalistów z dziedzin morskich, na przykład rybaków, lub uruchamiania drobnych projektów ukierunkowanych na informowanie społeczności lub turystów.

Podsumowując, proces konsultacji otworzył skrzynię skarbów pełną pomysłów i chęci udziału w projekcie rozumianym przez większość jako długoterminowy, ciągły rozwój oparty na uczeniu się. Tym samym proces konsultacji nie tylko wprowadził nowe zintegrowane podejście do kwestii morskich, ale stworzył też możliwości wypracowania nowego sposobu kształtowania polityki.

„Okno możliwości otwarte dzięki debacie politycznej zainicjowanej w procesie opracowywania europejskiej polityki morskiej stworzyło największą w moim życiu szansę na to, aby społeczeństwo dostrzegło globalne i lokalne znaczenie oceanów oraz doceniło wyniki badań i innowacji morskich” – dr Peter Heffernan, dyrektor naczelny, Irlandzki Instytut Morski, Galway